

Forslag

til

Lov om radio- og fjernsynsvirksomhed.

Fremsat den 7. februar 1973 af *ministeren for kulturelle anliggender.*

Kapitel 1.

Almindelige bestemmelser om spredning og fordeling af lyd- og billedprogrammer.

§ 1. Danmarks Radio har, med de begrænsninger, der følger af stk. 2, eneret til ved hjælp af radioanlæg at sprede lyd- og billedprogrammer, der er bestemt til modtagelse af almenheden.

Stk. 2. Efter forhandling med ministeren for offentlige arbejder og radiatorådet kan ministeren for kulturelle anliggender give amtsråd eller kommunalbestyrelser tilladelse til ved hjælp af radioanlæg at iværksætte spredning af lyd- og billedprogrammer inden for lokale områder.

§ 2. Danmarks Radio har ret til at lade lyd- og billedprogrammer fordele ved hjælp af kabelanlæg

Stk. 2. Efter forhandling med ministeren for offentlige arbejder kan ministeren for kulturelle anliggender meddele amtsråd eller kommunalbestyrelser tilladelse til ved hjælp af kabelanlæg at iværksætte fordeling af lyd- og billedprogrammer inden for lokale områder.

§ 3. Fællesantenneanlæg og andre kabelanlæg til fordeling af lyd- og billedprogrammer til lokaler, der anvendes til privat beboelse, må kun benyttes til fordeling af de i §§ 1 og 2 nævnte programmer samt programmer fra udenlandske radiospredningsinstitutioner.

Stk. 2. Fordeling af radiospredningsinstitutionernes programmer må kun ske uden

ændringer og samtidig med, at udsendelserne finder sted.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 1 kan fraviges efter regler, der fastsættes af ministeren for kulturelle anliggender efter forhandling med ministeren for offentlige arbejder og radiatorådet.

§ 4. Generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet opretter efter forhandling med ministeren for kulturelle anliggender og radiatorådet de radiofoni- og fjernsynsstationer, som er nødvendige for Danmarks Radio, og varetager stationernes drift. Udgifterne hertil afholdes forskudsvis af statskassen og refunderes af Danmarks Radio efter aftale mellem ministeren for offentlige arbejder, ministeren for kulturelle anliggender og radiatorådet.

Stk. 2. Ministeren for offentlige arbejder fastsætter regler om oprettelse og drift af de radiofoni- og fjernsynsstationer, der er nødvendige for den i § 1, stk. 2, nævnte virksomhed, og kan herunder bestemme, at generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet opretter og driver sådanne anlæg. Ministeren for offentlige arbejder fastsætter efter forhandling med indenrigsministeren regler om betaling for generaldirektoratets ydelser.

§ 5. Ministeren for offentlige arbejder fastsætter regler om oprettelse og drift af fællesantenneanlæg og andre kabelanlæg til fordeling af lyd- og billedprogrammer til lokaler, der anvendes til privat beboelse, og kan herunder bestemme, at sådanne anlæg

kun må indrettes og benyttes efter tilladelse fra generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet. Ministeren kan endvidere fastsætte afgifter for tilladelser til oprettelse af de nævnte anlæg og for godkendelser af den tekniske udførelse af anlæggene. Ministeren kan bestemme, at generaldirektoratet opretter og driver anlæggene eller dele deraf, og kan fastsætte regler om betaling for deres benyttelse.

Kapitel 2.

Danmarks Radio.

§ 6. Danmarks radio er en selvstændig offentlig institution, der ledes af det i § 8 nævnte radioråd, og hvis virksomhed finansieres gennem afgifter for benyttelse af radiofoni- og fjernsynsmottagere, jfr. dog § 15.

§ 7. Danmarks Radio har til opgave at udsende radiofoni- og fjernsynsprogrammer, der omfatter nyhedsformidling, oplysning, underholdning og kunst, og som er bestemt til modtagelse af almenheden her i landet. Ved programlægningen skal der lægges afgørende vægt på hensynet til informations- og ytringsfriheden, og der skal i det samlede programudbud tilstræbes den størst mulige alsidighed.

Stk. 2. Danmarks Radio kan endvidere udøve programvirksomhed på undervisningsområdet, ved udsendelse af kortbølgeprogrammer til udlandet og ved fremstilling af programmer til distribution på anden måde end gennem udsendelser.

§ 8. Radiorådet nedsættes af ministeren for kulturelle anliggender og sammensættes på følgende måde:

- 1) 2 medlemmer udpeges af ministeren for kulturelle anliggender.
- 2) 1 medlem, der skal være radioteknisk kyndig, udpeges af ministeren for offentlige arbejder.
- 3) 2 medlemmer udpeges af de fast ansatte medarbejdere i Danmarks Radio efter regler, der fastsættes af ministeren for kulturelle anliggender.
- 4) 10 medlemmer udpeges af folketinget som repræsentanter for lyttere og fjernseere.
- 5) Hvert af de i folketingets finansudvalg repræsenterede partier udpeger 1 medlem.

Stk. 2. De af ministeren for kulturelle anliggender anerkendte lytter- og fjernseerorganisationer eller sammenslutninger af sådanne, der repræsenterer mindst 5000 kontingent- og licensbetalende medlemmer, og som har bestået i mindst 1 år, har over for folketinget indstillingsret til valg af de i stk. 1, 4) nævnte radiorådsmedlemmer.

Stk. 3. Anerkendte lytter- og fjernseerorganisationer, der repræsenterer religiøse og nationale mindretal, kan af ministeren for kulturelle anliggender anerkendes som indstillingsberettigede uden hensyn til deres medlemstal.

Stk. 4. Blandt rådets medlemmer udpeger ministeren for kulturelle anliggender en formand og en næstformand.

§ 9. Radiorådet er Danmarks Radios øverste ledelse og fører tilsyn med, at de i loven fastsatte bestemmelser for institutionens virksomhed overholdes. Rådet fastsætter de almindelige retningslinier for Danmarks Radios virksomhed inden for de i loven givne rammer.

Stk. 2. Radiorådet har den endelige administrative afgørelse i sager, der vedrører Danmarks Radios programvirksomhed, jfr. dog § 15 og §§ 16-18.

Stk. 3. Radiorådet udarbejder for hvert finansår et budget for Danmarks Radios virksomhed. Budgettet forelægges ministeren for kulturelle anliggender til godkendelse. Det godkendte budget tilsendes folketinget til orientering. I driftsåret må overskridelse af budgettets samlede sum ikke ske uden ministerens samtykke.

Stk. 4. Efter aftale mellem ministeren for kulturelle anliggender og økonomi- og budgetministeren varetages revisionen af Danmarks Radios regnskab af et af revisionsdepartermenterne. Det af radiorådet udarbejdede regnskab for det enkelte finansår forelægges med revisionens bemærkninger ministeren for kulturelle anliggender til godkendelse og tilsendes derefter folketinget til orientering.

Stk. 5. Ministeren for kulturelle anliggender træffer efter indstilling fra radiorådet afgørelse om oprettelse og nedlæggelse af stillinger ved Danmarks Radio. De af Danmarks Radio truffne aftaler om løn- og andre ansættelsesvilkår for Danmarks Radios personale forelægges ministeren til godkendelse.

Ministeren fastsætter i den i stk. 6 nævnte forretningsorden regler om besættelse af ledige stillinger, herunder om, i hvilke stillinger ministeren efter indstilling fra radiorådet skal foretage udnævnelsen.

Stk. 6. Ministeren for kulturelle anliggender udfærdiger efter indstilling fra radiorådet en forretningsorden for rådet og et reglement for de i Danmarks Radio ansatte tjenestemænd.

§ 10. Radiorådet nedsætter et forretningsudvalg og et programudvalg.

Stk. 2. Regler om udvalgenes sammensætning og kompetence fastsættes i radiorådets forretningsorden.

§ 11. For hvert amt nedsættes et programråd efter regler, der fastsættes af amtsrådet. Programrådet har til opgave at følge Danmarks Radios programvirksomhed og at fremkomme med synspunkter herom over for radiorådets programudvalg. Formændene for amternes programråd deltager i programudvalgets møder efter regler, der fastsættes i radiorådets forretningsorden.

§ 12. Udpegelse som medlem af radiorådet, forretningsudvalget, programudvalget og programrådene, jfr. §§ 8, 10 og 11, gælder for 4 år fra en 1. april. Medlemskab i henhold til § 8, stk. 1, 5) bortfalder dog ved den pågældendes udtræden af folketinget.

§ 13. Danmarks Radios daglige drift ledes, bortset fra den i § 4 nævnte tekniske virksomhed, af en generaldirektør, der udnævnes af ministeren for kulturelle anliggender efter indstilling fra radiorådet.

§ 14. Størrelsen af afgifterne for benyttelse af radiofoni- og fjernsynsmodtagere fastsættes af ministeren for kulturelle anliggender efter indstilling fra radiorådet og med tilslutning fra folketingets finansudvalg.

Stk. 2. Afgifterne opkræves af Danmarks Radio og indgår i en særlig fond, der benævnes radiofonden og bestyres af radiorådet.

Stk. 3. Ministeren for kulturelle anliggender fastsætter nærmere regler om de i medfør af stk. 1 fastsatte afgifter, herunder om afgiftspligtens indtræden og ophør. Efter forhandling med socialministeren og radio-

rådet kan ministeren for kulturelle anliggender fastsætte regler om nedsættelse eller bortfald af afgifterne. Der kan stilles midler til rådighed af statskassen til dækning af det indtægtstab, sådanne regler medfører for Danmarks Radio.

§ 15. Der kan stilles midler til rådighed af statskassen til dækning af udgifterne ved Danmarks Radios virksomhed på de i § 7, stk. 2, nævnte områder. Aftale om vilkårene herfor træffes mellem ministeren for kulturelle anliggender, radiorådet og den minister, hvis forretningsområde berøres af den pågældende del af virksomheden. Ved en sådan aftale kan bestemmelserne i § 9, stk. 1 og 2, fraviges.

Kapitel 3.

Radionævnet.

§ 16. Radiorådets afgørelser i anledning af klager over bestemte programmer eller programserier, der er udsendt af Danmarks Radio, kan af den, afgørelsen vedrører, indbringes for et nævn, radionævnet, der nedsættes af ministeren for kulturelle anliggender.

Stk. 2. Radionævnet kan kun optage en sag til behandling, hvis den er indbragt for nævnet inden 4 uger efter at radiorådets afgørelse er meddelt den pågældende. Radiorådets afgørelser skal indeholde oplysning om adgangen til at indbringe afgørelsen for radionævnet og om fristen herfor.

§ 17. Radionævnet består af 3 medlemmer, der udpeges af ministeren for kulturelle anliggender for 4 år ad gangen. Et af medlemmerne skal opfylde de almindelige betingelser for at kunne udnævnes til landsdommer.

Stk. 2. Ministeren udnævner blandt medlemmerne nævnets formand.

Stk. 3. Ministeren fastsætter radionævnets forretningsorden.

Stk. 4. Udgifterne ved nævnets virksomhed afholdes af statskassen.

§ 18. Radionævnet kan pålægge Danmarks Radio at berigtige fejlagtige oplysninger om faktiske forhold, der er udsendt af Danmarks Radio, og kan træffe afgørelse om berigtigelsens indhold, form og plads. Radio-

nævnets afgørelser herom kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed. Radionævnet kan ikke i øvrigt træffe afgørelser, der er bindende for Danmarks Radio, men kan alene fremsætte sin opfattelse af sagen.

Stk. 2. Radionævnets udtalelser offentliggøres, og nævnet kan i det enkelte tilfælde pålægge Danmarks Radio at give meddelelse om den af nævnet afgivne udtalelse i sine udsendelser og kan bestemme, på hvilken måde og i hvilken form dette skal ske.

§ 19. §§ 16-18 gælder tilsvarende med hensyn til afgørelser truffet af andre end radiorådet i overensstemmelse med en i henhold til § 15 indgået aftale, jfr. § 15, 2. punktum, samt med hensyn til afgørelser truffet af institutioner, selskaber m. v., som udøver programvirksomhed i henhold til tilladelse efter § 1, stk. 2, og § 2, stk. 2.

Kapitel 4.

Forskellige bestemmelser.

§ 20. Ministeren for kulturelle anliggender kan fastsætte regler om, at Danmarks Radio mod godtgørelse af de hermed forbundne udgifter skal stille optagelser af sine udsendelser til rådighed for et i forskningsøjemed oprettet arkiv og om adgangen til de arkiverede optagelser. Udgifterne ved oprettelse og drift af et sådant arkiv afholdes af statskassen.

§ 21. Efter regler, der fastsættes af ministeren for kulturelle anliggender, påhviler det indehaveren af en radiofoni- eller fjernsynsmodtager at give Danmarks Radio meddelelse om opstillingen af apparatet. Virksomheder, der sælger eller udlejer radiofoni- eller fjernsynsmodtagere til forbrugere, skal efter regler, fastsat af ministeren, give Danmarks Radio meddelelse om stedfundne salg eller lejemaal.

§ 22. Overtrædelse af bestemmelserne i § 1, stk. 1, § 3, stk. 1 og 2, og § 21 straffes med bøde.

Stk. 2. I de forskrifter, der udfærdiges af ministeren for offentlige arbejder i medfør af § 5, kan fastsættes straf af bøde for over-

trædelse af bestemmelser i forskrifterne.

Stk. 3. Ved overtrædelser begået af aktieselskaber, andelselskaber m. v., kan der pålægges selskabet som sådant bødeansvar.

§ 23. Danmarks Radio er erstatningsansvarlig for skade, der retsstridigt forvoldes ved institutionens radiofoni- og fjernsynsudsendelser. Ansvarret gælder dog ikke for skade forvoldt ved transmission af offentlige møder eller af aktuelle begivenheder, med mindre skaden er forvoldt i tjenesten af en ansat i Danmarks Radio.

Stk. 2. Erstatning, som Danmarks Radio har måttet udrede efter stk. 1, kan kræves betalt af skadevolderen i det omfang, det findes rimeligt under hensyn til handlingens beskaffenhed, skadevolderens stilling og omstændighederne i øvrigt.

Stk. 3. Skadevolderens erstatningsansvar over for skadelidte kan nedsættes eller bortfalde, hvis det findes rimeligt under hensyn til de i stk. 2 nævnte omstændigheder og til skadelidtes interesse. Erstatning, som skadevolderen har måttet udrede, kan kræves betalt af Danmarks Radio i det omfang, ansvarret endeligt skal påhvile institutionen efter stk. 2.

Stk. 4. Bestemmelserne i stk. 1-3 finder tilsvarende anvendelse på skade, der retsstridigt forvoldes ved radiofoni- og fjernsynsudsendelser fra andre institutioner, selskaber m. v. end Danmarks Radio, jfr. § 1, stk. 2, § 2, stk. 2, og § 15.

§ 24. Loven træder i kraft den 1. april 1974. Tidspunktet for ikrafttrædelsen af § 1, stk. 2, og § 2, stk. 2, fastsættes dog af ministeren for kulturelle anliggender.

Stk. 2. Lov nr. 215 af 11. juni 1959 om radiospredning og lov nr. 413 af 18. december 1968 om fællesantenneanlæg m. v. ophæves.

Stk. 3. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, jfr. dog § 25.

§ 25. Den danske stat har i Grønland eneret til ved hjælp af radioanlæg at sprede lyd- og billedprogrammer, der er bestemt til modtagelse af almenheden.

Stk. 2. Ministeren for Grønland kan fastsætte regler om afgifter for benyttelse af radiofoni- og fjernsynsmodtagere i Grønland,

om oplysningspligt for forhandlere af sådanne og om foranstaltninger mod forstyrrelse af radiomodtagning.

§ 26. Forslag om revision af loven fremsættes for folketinget senest i folketingsåret 1978-79.

Bemærkninger til lovforslaget.

Almindelige bemærkninger.

Den første radioudsendelse i Danmark fandt sted i oktober 1922, da en nydannet radioklub udsendte et program over en lille privat sender i København. I den nærmest følgende tid arrangerede andre radioklubber og enkelte københavnske blade lignende udsendelser. Forsøgene medførte en stærk stigning i antallet af lyttere og dermed en øget interesse for det nye medium og dets muligheder i fremtiden. Fra flere sider fremførtes krav om, at radiofoniforholdene blev bragt ind under fastere former, og i 1925 opnåede ministeren for offentlige arbejder tilslutning fra rigsdagens to finansudvalg til, at staten forsøgsvis for en periode af 1 år overtog radiospredningen fra 1. april 1925 at regne under den forudsætning, at virksomheden finansielt kom til at hvile i sig selv, således at der ikke påførtes statskassen udgifter.

Til at lede radiofonivirksomheden nedsattes et radioråd på 38 medlemmer. Rådet omfattede repræsentanter for regering, administration, videnskab, kulturelle institutioner og den radiotekniske sagskudskab.

Den første radiospredningslov blev vedtaget det følgende år som *lov nr. 45 af 13. marts 1926*.

Loven fastlægger de grundprincipper, som alle senere radiospredningslove har bygget på.

Det fastslås, at statsradiofonien har eneret til radiospredning, at virksomheden udelukkende finansieres gennem licensafgifter fra lytterne, og at statsradiofonien ledes af et af ministeren for offentlige arbejder nedsat radioråd, der tillige bestyrer den radiospredningsfond, hvori licensmidlerne opsamles. Ifølge loven er den tekniske drift af sendestationerne henlagt under generaldirektoratet for telegrafvæsenet, men alle dettes udgifter, herunder til forrentning og afskrivning af stationerne, refunderes generaldirektoratet af licensmidlerne.

Efter loven af 1926 bestod radiorådet af 9 medlemmer, heraf 2 udpeget direkte af ministeren for offentlige arbejder, 4 udnævnt efter indstilling fra henholdsvis undervisningsministeren, den danske presses telegramudvalg, de faglige journalistorganisationer og sammenslutninger inden for radioindustrien samt 3 lytterrepræsentanter udnævnt efter indstilling af anerkendte lytterorganisationer.

En ny radiospredningslov gennemførtes i 1930 som *lov nr. 76 af 21. marts 1930*. Herved ændredes sammensætningen af radiorådet, således at rigsdagen blev repræsenteret i rådet med 4 medlemmer valgt efter reglerne i grundlovens § 45. I øvrigt blev der kun foretaget ændringer af mindre betydning.

Ved kgl. resolution af 8. august 1940 blev radiospredningssager af ikke-teknisk art henlagt under undervisningsministeriet, og denne ressortændring stadfæstedes ved *lov nr. 185 af 30. marts 1946* om radiospredning. Loven ændrede på ny sammensætningen af radiorådet, idet bestemmelsen om, at rigsdagen skulle være repræsenteret ved 4 medlemmer, erstattedes af en bestemmelse om, at hvert af de i folketingets finansudvalg repræsenterede partier skulle udpege et medlem til radiorådet.

I oktober 1955 nedsatte undervisningsministeriet et udvalg med den opgave at fremkomme med forslag til en ny radiospredningslov. Baggrunden for nedsættelsen af udvalget var dels den kritik, der i årenes løb var blevet fremført imod de gældende regler for udpegelse af lytternes repræsentanter i radiorådet, dels nødvendigheden af en å jourføring af lovens bestemmelser under hensyn til, at statsradiofonien siden 1954 havde optaget en regelmæssig fjernsynsvirksomhed.

Udvalgets betænkning, som blev afgivet i oktober 1958, indeholdt udkast til en ny radiospredningslov. Efter dette udkast indgik fjernsynet som et normalt led i radioens virksomhed, underlagt dennes almindelige styrelsesorganer.

Herudover rummede lovudkastet forslag om ændring af programudvalgets sammensætning og om en ændring af institutionens navn fra »Statsradiofonien« til »Danmarks Radio«.

Endelig indeholdt udkastet regler om en ændret lytter- og seerrepræsentation i radiorådet.

Det på grundlag af udkastet udarbejdede lovforslag blev stort set uændret vedtaget af folketinget som *lov nr. 215 af 11. juni 1959 om radiospredning*.

Ved kgl. resolution af 19. september 1961 overførtes lovgivningen om radiospredning fra undervisningsministeriet til ministeriet for kulturelle anliggender.

Med det nu foreliggende lovforslag tilsigtes ingen ændring i det grundlæggende princip, som alle danske radioordninger siden 1926 har bygget på. Danmarks Radio er en offentlig serviceinstitution, der er udstyret med en meget høj grad af selvstændighed, der på programområdet er fuldstændig, mens virksomheden i øvrigt er undergivet en vis offentlig kontrol.

Et lignende grundsynspunkt ligger bagved så at sige alle radioordninger i Vesteuropa, omend ordningerne i enkeltheder naturligvis varierer betydeligt fra land til land. Radioselskaberne er således i nogle lande offentlige institutioner, der er udskilt fra den almindelige statsforvaltning, mens de i andre formelt er private selskaber, der arbejder på grundlag af en eller anden form for aftale med staten. Nærmere oplysninger om udenlandske radioordninger er givet i betænkning nr. 587 (1970) afgivet af det af ministeriet for kulturelle anliggender den 27. august 1969 nedsatte udvalg til undersøgelse af en række juridiske og administrative forhold vedrørende Danmarks Radio (s. 35-36).

Lovforslaget indeholder i det væsentlige følgende ændringer i forhold til den gældende lov:

1. Der åbnes adgang til en lokalt begrænset virksomhed bestående i spredning af programmer ved hjælp af radioanlæg (radiospredning) eller fordeling af programmer gennem kabelanlæg.
2. Der foretages en enkelt ændring i sammensætningen af radiatorådet.
3. Formålet med Danmarks Radios virksomhed beskrives mere udførligt end hidtil.
4. Radiorådets forretningsudvalg og programudvalg lovfæstes.
5. Der indføres bestemmelser om lokale programråd, hvis formænd får adgang til at deltage i det centrale programudvalgs arbejde.
6. Der tilvejebringes hjemmel for statsfinansiering af undervisningsudsendelser og kortbølgeudsendelser, af produktion og distribution af programmer, der ikke udsendes gennem sendernettets, samt for statens overtagelse af udgifterne ved licensfritagelser og lempelser.
7. Danmarks Radios budgetretlige særstilling præciseres.
8. Der oprettes et uafhængigt ankenævn til behandling af klager over Danmarks Radios udsendelser.
9. Der indføres en bestemmelse om, at Danmarks Radio som hovedregel er erstatningsansvarlig for skade, der retsstridigt forvoldes ved insti-

tionens udsendelser, samt om lempelse af skadevolderens erstatningspligt.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Til kapitel 1. Almindelige bestemmelser om spredning og fordeling af lyd- og billedprogrammer.

Til § 1.

Til stk. 1.

Bestemmelsen træder i stedet for den gældende radiospredningslovs § 1, idet dog reglen om Danmarks Radios status som »selvstændig offentlig institution« er overført til § 6.

Efter lovforslaget bevares Danmarks Radios eneret til landsdækkende trådløs programspredning, hvorimod der under visse betingelser åbnes mulighed for at meddele andre end Danmarks Radio tilladelse til trådløs programspredning inden for lokalt begrænsede områder, jfr. stk. 2. For eneretten til radiospredning – d. v. s. radioudsendelse (af lyd- og billedprogrammer), der er bestemt til at modtages direkte af almenheden – kan anføres den rent tekniske begrundelse, at Danmark efter gældende internationale bestemmelser kun har et begrænset antal kanaler inden for et relativt snævert frekvensområde til disposition for programspredning ved hjælp af radioanlæg. Det principielt afgørende i denne forbindelse er imidlertid, at hensynet til lytteres og fjernseeres valgmuligheder mellem det størst mulige antal forskellige programmer på et rimeligt kvalitetsmæssigt niveau taler for en koordineret planlægning af programvirksomheden inden for samme radiospredningsinstitution. Hertil kommer, at de begrænsede økonomiske midler, som landet kan stille til rådighed for en landsdækkende radiospredning, antagelig bedst vil kunne udnyttes under en enhedsordning.

Ved radioanlæg forstås anlæg af enhver art for radiokommunikation (sendere eller modtagere eller kombinationer heraf). Radiokommunikation defineres i lov nr. 574 af 19. december 1969 som enhver overføring, udsendelse eller modtagning af tegn, signaler, skrift, billeder, lyd eller efterretninger af enhver art ved hjælp af radiobølger.

Til stk. 2.

Som et supplement til ordningen efter § 2, stk. 2, hvorefter der kan gives tilladelser til fordeling af programmer over kabelanlæg inden for lokale områder foreslås, at der – uanset den under stk. 1 omtalte tekniske begrundelse for Danmarks Radios hidtidige eneret til radiospredning – i et vist omfang åbnes adgang til en selvstændig lokal ra-

diospredningsvirksomhed. Forslaget må bl. a. ses på baggrund af, at en dækning af et lokalt begrænset område ved hjælp af en radiofoni- eller fjernsynssender i reglen vil medføre væsentlig lavere investeringsudgifter end en tilsvarende dækning ved hjælp af et kabelanlæg, forudsat at der i det pågældende område ikke findes kabelanlæg, der kan udbygges med det nævnte formål for øje.

Erfaringer fra udlandet viser, at en selvstændig lokal programvirksomhed kan være et værdifuldt middel til at styrke demokratiet på det lokale plan, idet man ved en sådan virksomhed kan forbedre kommunikationen såvel mellem det lokale styre og borgerne som mellem borgerne indbyrdes. Det er imidlertid væsentligt, at radio- og TV-mediet ikke udnyttes kommercielt, og det foreslås derfor, at kun amtsråd og kommunalbestyrelser kan opnå koncession til iværksættelse af lokal radiospredningsvirksomhed. Udtrykket »iværksætte« skal indicere, at det ikke er amtsrådet eller kommunalbestyrelsen som sådan, der skal udøve programvirksomhed, men at denne virksomhed påregnes overladt til en særlig lokal institution, et selskab el. lign. under amtets eller kommunens ansvar.

Spørgsmålet om vilkårene for lokal programvirksomhed omtales i øvrigt i bemærkningerne til § 2, stk. 2.

For så vidt angår lydprogrammer er de aktuelle muligheder for en øget udnyttelse af det eksisterende FM-frekvensområde til etablering af mindre sendere begrænsede. Sådanne sendere ville alene kunne oprettes i visse dele af landet, og deres virksomhed ville i øvrigt kunne forringe modtagelsen af udenlandske FM-radiofoniprogrammer. Imidlertid vil der formentlig på længere sigt blive mulighed for en udvidelse af det disponible FM-frekvensområde, således at der i givet fald kan etableres lokale programvirksomheder over hele landet til by-, kommune- eller amtsdækning.

Hvad angår billedprogrammer er de nuværende udvidelsesmuligheder forholdsvis gunstige, idet der inden for UHF-området under visse betingelser vil kunne frigives kanaler til indtil 3 senderne til landsdækkende TV-programmer. Kanalerne til et eller flere af disse senderne vil eventuelt kunne benyttes til lokalsendere til by-, kommune- eller amtsdækning.

Til § 2.

Fjernsynets gennembrud i løbet af 50'erne gav anledning til en betydelig udbredelse af fællesantenneanlæg og andre kabelanlæg til fordeling af lyd- og billedprogrammer. Et kabelanlæg kan be-

skrives som et anlæg til fordeling af telekommunikation pr. kabel; et fællesantenneanlæg er et kabelanlæg, hvorved lyd- og billedprogrammer, der ved hjælp af radioanlæg er modtaget fra en radiofoni- og fjernsynsstation, fordeles til flere tilslutningssteder beregnet for tilslutning af en radiofoni- eller fjernsynsmodtager.

Det skønnes, at omkring 700.000 af de ca. 1½ mill. danske fjernseere er tilsluttet større eller mindre fællesantenneanlæg. Formålet med indretningen af disse anlæg har været at forbedre modtageforholdene for seerne, herunder at give dem muligheder for at se udenlandske programmer, som ikke kunne modtages med almindeligt antenneudstyr. Det blev imidlertid ret hurtigt klart, at der – særligt efter at man begyndte at oprette de såkaldte store fællesantenneanlæg, omfattende en hel by eller en større del af en by – ville være praktisk mulighed for også at anvende anlæggene til fordeling af specielt for det enkelte anlæg producerede programmer, og at dette forhold kunne skabe problemer, som der ikke var taget hensyn til i den gældende lovgivning. (Begrebsmæssigt omfatter »fordeling« af lyd- eller billedprogrammer ved hjælp af kabelanlæg – i modsætning til »spredning« ved hjælp af radioanlæg – en ved anlæggets udstrækning afgrænset del af almenheden).

Et af ministeriet for kulturelle anliggender nedsat udvalg vedrørende fællesantenneanlæg m. v. nåede i sin betænkning (nr. 459/1967) bl. a. til den konklusion, at fordeling af programmer over fællesantenneanlæg og andre trådfordelingsanlæg næppe ville udgøre en krænkelse af Danmarks Radios eneret efter radiospredningslovens § 1, og at det næppe heller kunne antages, at der med støtte i loven af 1897 om telegrafer og telefoner ville kunne gribes ind med hensyn til indholdet af det programstof, der fordeles over anlæggene.

Udvalget konstaterede, at udviklingen ville kunne føre til en undergravning af Danmarks Radios hidtidige, faktiske eneret på spredning her i landet af radiofoni- og fjernsynsprogrammer og dermed af de hovedprincipper, lovgivningsmagten gennem radiospredningslovens bestemmelser har fastsat for udvælgelse og spredning af programstof til offentligheden: offentlig kontrol gennem et i princippet folkevalgt radiatoråd og forbud mod reklameindslag i udsendelserne.

Udvalget anbefalede gennemførelsen af en lovgivning, som indtil videre – d. v. s. indtil folketinget havde haft lejlighed til at tage stilling til bl. a. de synspunkter, som kunne ventes fremsat af den i 1967 nedsatte radiokommission – opretholdt den

F. t. l. om radio- og fjernsynsvirksomhed.

tilstand, der havde udviklet sig på baggrund af den gældende radiospredningslov, og som er kendetegnet ved, at privat producerede radiofoni- og fjernsynsprogrammer ikke over fællesantenneanlæg og andre trådfordelingsanlæg kan fordeles til private hjem.

Udvalget fremsatte udkast til en særlig lov om fællesantenneanlæg m. v., der gennemførtes som *lov nr. 413 af 18. december 1968*. Efter lovens § 1, stk. 1, må fællesantenneanlæg og andre anlæg til fordeling af lyd- eller billedprogrammer til modtageapparater, lydgenivere eller billedskærme i lokaler, der anvendes til privat beboelse, kun indrettes og benyttes til fordeling af radiofoni- og fjernsynsprogrammer, som udsendes af Danmarks Radio eller af radiospredningsinstitutioner i udlandet. Den i lovens § 8 foreskrevne revision indgår i nærværende lovforslag.

Navnlig i forbindelse med den voksende udbredelse af fællesantenneanlæg i løbet af de senere år har en stadig større interesse samlet sig om de forskellige former for kabelfordelingsanlæg (»kabel-TV«). Navnlig i U.S.A. og Canada er etableret et betydeligt antal kabelanlæg; således anslås det, at der i U.S.A. i 1971 var ca. 6 mill. abonnenter tilknyttet sådanne anlæg – i Canada et forholdsvis langt større antal, formentlig 20 pct. af samtlige husholdninger, i visse distrikter op til 70 pct. I Europa er udviklingen af kabel-TV gået betydeligt langsommere end i Nordamerika, men anlægene har nået en vis udbredelse navnlig i Belgien, Holland, Schweiz, Frankrig og Storbritannien.

Kabel-TV kan være baseret på de traditionelle fællesantenneanlæg, idet programmerne i så fald fordeles gennem et stamkabelnet til de enkelte fællesantenneanlæg. Fordeling af radiofoni- og TV-programmer via kabel har den særlige fordel, at der kan udsendes et meget betydeligt antal programmer, uden at det begrænsede radiofrekvensområde belastes. Dette kan da forbeholdes andre former for telekommunikation, der er afhængige af radiobølger. De tidligere kabelsystemer havde i almindelighed en kapacitet på 6-12 TV-programmer, men systemer med 24, 36 og forsøgsvis også 45 kanaler eksisterer allerede. Her i landet findes på indeværende tidspunkt ikke anlæg indrettet for mere end 6 kanaler. Kabelfordelingsanlæg er i et vist omfang blevet etableret med henblik på modtagelse af udenlandske programmer.

En væsentlig ulempe ved programfordeling via kabel er de meget betydelige anlægsudgifter, navnlig ved dækning af tyndt befolkede områder. Skønsmæssigt vil en etablering af byanlæg i samtlige bysamfund i landet med over 1000 indbyggere

(274 bysamfund med i alt ca. 3,3 mill. indbyggere) medføre investeringer på omkring 2 milliarder kr.

De eksisterende kabel-TV-systemer benyttes hovedsagelig til fordeling af traditionelle radiofoni- og fjernsynsprogrammer. Som anført kan anlægene imidlertid også anvendes til selvstændig programvirksomhed, og nærværende lovforslag indeholder på denne baggrund bestemmelser om adgangen til en sådan programvirksomhed.

Til stk. 1.

Det anses for rimeligt, at Danmarks Radio – når de af ministeren for offentlige arbejder i medfør af § 5 fastsatte vilkår er opfyldt – uden særlig tilladelse kan lade lyd- og billedprogrammer fordele via kabelanlæg, hvis dette i nogle tilfælde skulle vise sig hensigtsmæssigt. I denne forbindelse tænkes på en eventuel fordeling af særlige programmer, der ikke udsendes over radiofoni- og fjernsynsstationerne, f. eks. til undervisningsinstitutioner. Bortset fra sådanne særlige tilfælde er fordelingen af Danmarks Radios programmer omfattet af den almindelige bestemmelse i § 3.

Til stk. 2.

På tilsvarende måde som anført i § 1, stk. 2, foreslås det, at der under visse vilkår kan gives amtsråd eller kommunalbestyrelser tilladelse til lokal programfordeling via kabelanlæg. Spørgsmålet om fastsættelsen af de nærmere vilkår for sådanne koncessioner – såvel til programfordeling via kabel som til trådløs programspredning, jfr. § 1, stk. 2 – kan ikke klarlægges i detaljer i nærværende lovforslag. Retningsgivende må være de forpligtelser med hensyn til programmernes indhold, der påhviler Danmarks Radio, jfr. lovforslagets § 7, stk. 1, men der kan også blive tale om forpligtelser af teknisk karakter eller eventuelt en pligt til at etablere kabeltilslutning for samtlige områdets beboere. Det må desuden være en klar forudsætning for koncessionerne, at programvirksomheden ikke finansieres ved hjælp af reklamer. Spørgsmålet om fastsættelsen af de omtalte koncessionsvilkår er af en så kompliceret karakter, at det bør gøres til genstand for et særligt udvalgsarbejde. Under et sådant arbejde bør der tillige tages stilling til, hvilke organisationer, selskaber eller institutioner, der – under amtets eller kommunens ansvar – skal kunne forestå selve programvirksomheden. Der må utvivlsomt sikres den pågældende radiosprednings- eller kabelfordelingsvirksomhed den samme programmæssige uafhængighed, som tilkommer Danmarks Radio.

Til § 3.

Til stk. 1.

Bestemmelsen er den formelle hovedregel på kabelfordelingsområdet og svarer i princippet til den gældende fællesantennelovs § 1, stk. 1. Dog er bestemmelsen udvidet, således at den – foruden fordeling af Danmarks Radios og udenlandske radiofoniers programmer – tillige omfatter fordeling af programmer inden for lokale områder i medfør af de nye bestemmelser i forslagets § 1, stk. 2, og § 2. En radiospredningsinstitution kan defineres som en institution, hvis lyd- og billedprogrammer spredes ved hjælp af radiofoni- og fjernsynsstationers radioanlæg.

Der tilsigtes ingen principiel ændring i den gældende retstilstand, hvorefter regulering alene finder sted med hensyn til fællesantenneanlæg og andre anlæg til fordeling af lyd- og billedprogrammer til modtageapparater, lydgenivere eller billedskærme i lokaler, der anvendes til *privat beboelse*. Herefter vil f. eks. anlæg til fordeling af programmer til hoteller, restauranter, industrivirksomheder, butikker o. lign. fortsat være undtaget fra reguleringen. Det forudsættes imidlertid, at også anlæg, der omfatter lokaler til privat beboelse, under visse betingelser vil kunne undtages fra bestemmelsen i stk. 1, jfr. stk. 3.

Til stk. 2.

Bestemmelsen svarer til fællesantennelovens § 1, stk. 2. Den har i første række til formål at sikre, at samtlige de udsendelser, der indgår i radiospredningsinstitutionernes programmer, i uforkortet form er til rådighed for lytterne og seerne i samme øjeblik, udsendelserne finder sted. Bestemmelsen yder endvidere beskyttelse mod »genudsendelse« af programmerne over fællesantenneanlæg m. v. og supplerer således reglerne i ophavsretslovens § 48.

Til stk. 3.

Man finder, at den motivering, der ligger til grund for den i stk. 1 fastsatte regulering, jfr. de indledende bemærkninger til § 2, ikke med tilsvarende vægt gør sig gældende med hensyn til anlæg, der omfatter privat beboelse, men kun giver mulighed for tilslutning af relativt få modtageapparater. De regler, der kan fastsættes herom af ministeren for kulturelle anliggender, bør indeholde generelle kriterier for en afgrænsning af de »små« fællesantenneanlæg m. v., der kan holdes uden for den almindelige regulering.

Til § 4.

Bestemmelsen i stk. 1 svarer i det væsentlige til den gældende radiospredningslovs § 2 og er i øvrigt i overensstemmelse med bestemmelserne i den gældende lov om radiokommunikation, jfr. lov nr. 574 af 19. december 1969. Det synes i øvrigt rimeligt at lade det stå åbent, hvorvidt amtsråd eller kommunalbestyrelser selv skal drive radioanlæg, eller om generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet skal varetage denne opgave.

Til § 5.

De af ministeren for offentlige arbejder i medfør af bestemmelsen fastsatte vilkår kan bl. a. vedrøre krav om indhentelse af tilladelse fra ministeren til etablering af anlæg omfattende mere end én ejendom, tekniske krav med henblik på sikring af muligheden for flere anlægs sammenkobling eller integration samt krav om tilvejebringelse af tilslutningsmulighed til et givet anlæg for samtlige husstande inden for et nærmere angivet område.

*Til kapitel 2. Danmarks Radio.**Til § 6.*

I denne bestemmelse fastslås det, som er det karakteristiske for Danmarks Radio: at det er en selvstændig offentlig institution, at institutionen ledes af radiorådet, og at dens almindelige virksomhed finansieres ved hjælp af licensafgifter fra lyttere og seere. Dette stemmer overens med, hvad der er fastsat i den gældende lovs §§ 1, 3 og 5, stk. 1.

Der har i årene siden gennemførelsen af loven af 1959 hersket en vis tvivl om betydningen af, at Danmarks Radio har været betegnet som en selvstændig offentlig institution. Med henblik på en nærmere belysning af spørgsmålet anmodede finansministeriet i 1963 det af statsministeren nedsatte udvalg vedrørende ubevilgede statsudgifter (»professorudvalget«) om en udtalelse om Danmarks Radios bevillingsretlige stilling. Dette udvalg bestod af fire professorer i retsvidenskab.

I udvalgets svar af 21. december 1963 erklærede tre af dets medlemmer, at grundlovens § 46 ikke fandtes at være til hinder for, at Danmarks Radio ved lov stilles uden for den almindelige budgetordning, at radiospredningsloven af 1959 hjemler radiorådet med tilslutning af kulturministeren adgang til budgetmæssigt at disponere over licensindtægterne, uden at godkendelse fra de sædvanlige bevillingsmyndigheder er påkrævet, og at denne ordning ikke var ændret ved nogen senere bevillingslov eller ved den fulgte praksis, der tvært-

imod har bekræftet ordningen.

Et af medlemmerne fandt ikke, at der i radiospredningsloven forelå den fornødne klare hjemmel for en særordning og var af den opfattelse, at lovens § 10 (om, at radiospredningsfondens budget optages som et særligt afsnit på finanslovens § 2) klart og utvetydigt afgjorde det stillede spørgsmål derhen, at Danmarks Radio var undergivet den grundlovbestemte finanskontrol.

Udtalelsen fra udvalget førte imidlertid ikke til nogen præcisering af, hvordan Danmarks Radios stilling skulle opfattes. I de efterfølgende år fandt der på visse områder en vis tilnærmelse sted til de for statsvirksomheder gældende regler; således blev revisionen af Danmarks Radios regnskaber overtaget af revisionsdepartementerne, og radioens anlægsbudgetter blev knyttet sammen med kulturministeriets øvrige anlægsprogram og dermed underkastet de for denne konto fastsatte bindende rammer. Desuden har ministeriet for kulturelle anliggender fordret de af finansministeriet fastsatte personalelofter overholdt af Danmarks Radio.

Da der imidlertid stadig herskede usikkerhed med hensyn til bedømmelsen af Danmarks Radios budgetmæssige status, nedsatte ministeren for kulturelle anliggender i august 1969 et udvalg til undersøgelse af en række juridiske og administrative forhold vedrørende Danmarks Radio. Udvalget, der havde en højesteretsdommer som formand, bestod i øvrigt af repræsentanter for Danmarks Radio, finansministeriet, justitsministeriet, ministeriet for kulturelle anliggender og ministeriet for statens lønnings- og pensionsvæsen.

I udvalgets betænkning (nr. 587), der blev afgivet i december 1970, udtalte samtlige medlemmer af udvalget med undtagelse af finansministeriets repræsentant, at de kunne tilslutte sig de retlige synspunkter og det standpunkt, som professorudvalgets flertal havde givet udtryk for. De mente følgelig, at Danmarks Radio – i hvert fald hvis forholdene i 1963 lægges til grund – må antages at have en særlig bevillingsretlig status, idet den sædvanlige budgetordning, herunder finansudvalgets beføjelser, på dette område er fraveget og erstattet af radiatorådets og ministerens kompetence; radiatorådet kan derfor med kulturministerens tilslutning disponere over licensindtægterne, uden at godkendelse fra de sædvanlige bevillingsmyndigheder er påkrævet, og denne ordning kan ikke anses for at stride mod grundlovens § 46.

Tre af udvalgets fem medlemmer (formanden og repræsentanterne for Danmarks Radio og ministeriet for kulturelle anliggender) fandt endvidere ikke, at retsstillingen kunne anses for ændret på

grund af den udvikling, der var sket siden 1963, mens de øvrige to medlemmer af flertallet ikke fandt det muligt at udtale sig med fuld sikkerhed om dette spørgsmål. De tre førstnævnte medlemmer udtalte i øvrigt følgende:

..... »en fortolkning af radiospredningsloven må stadig føre til, at det ikke er berettiget uden videre at bringe de for statsstyrelser generelt fastsatte, administrative bestemmelser i anvendelse over for Danmarks Radio. Heraf følger, at de regler for begrænsninger med hensyn til personaleudvidelser, der er fastsat af staten for dennes styrelser, ikke umiddelbart kan betragtes som gældende for Danmarks Radio, der heller ikke kan anses for omfattet af de almindelige bestemmelser om drifts- og anlægsrammer, der er fastsat for eller måtte blive fastsat for disse styrelser. Tilsvarende eller andre begrænsninger af Danmarks Radios aktivitet kan imidlertid gennemføres af ministeren for kulturelle anliggender i kraft af den beføjelse, der er tillagt ham med hensyn til godkendelsen af institutionens årlige budget.

Danmarks Radios monopolstilling og dens status som offentlig institution må selsvagt tilsige, at der ikke kan foretages økonomiske dispositioner, som ud fra almindelige samfundsmæssige hensyn er uforvarselige, eller som er i afgjort uoverensstemmelse med landets økonomiske situation i øvrigt. De fornødne garantier herimod findes imidlertid – foruden i kravet om kulturministerens godkendelse af budgetterne – at være tilvejebragt derved, at finansudvalget skal give sin tilslutning til licensernes fastsættelse, hvorved finansudvalget afstikker de økonomiske rammer, inden for hvilke der kan rådes. Hertil kommer, at der, når henses til radiatorådets sammensætning, må antages at være en nøje forbindelse mellem rådet og folketingets partier.«

De 5 medlemmer, der udgjorde udvalgets flertal, var enige om, at den tvivl, der bestod med hensyn til bedømmelsen af radioens status, burde søges fjernet, ved at Danmarks Radios retsstilling i den her omhandlede henseende udtrykkeligt blev fastslået ved lov i forbindelse med en kommende revision af radiospredningsloven.

Med det foreliggende lovforslag er det hensigten at gøre det klart, at Danmarks Radio ikke skal betragtes som en statsinstitution, men som en selvstændig offentlig institution med en særlig bevillingsretlig status således som nærmere beskrevet i den foran refererede udtalelse fra »professorudvalget«. Denne opfattelse af institutionens forvaltningsretlige stilling stemmer overens med den betragtningsmåde, der til stadighed har været anlagt

af undervisningsministeriet og senere ministeriet for kulturelle anliggender. For at fjerne tvivlen om, hvorledes Danmarks Radio skal bedømmes i budgetretlig henseende, har man i lovforslaget ikke optaget nogen bestemmelse svarende til den gældende lovs § 10 om, at radiospredningsfondens budget skal optages på finanslovens § 2. Hensigten hermed er at slå fast, at Danmarks Radios årlige budgetter ikke skal optages på finansloven.

Den placering, der hermed gives Danmarks Radio, er en lignende som den, radioselskaberne har i lande som Storbritannien, Irland, Belgien, Frankrig og Den tyske Forbundsrepublik, og ordningen er i realiteten nært beslægtet med den, der gælder i lande, hvor radiospredningsinstitutionerne formelt er organiseret som private selskaber, således som tilfældet f. eks. er i Finland, Sverige, Italien, Schweiz og Østrig. For de grunde, der taler for at give et lands radiospredningsinstitution den høje grad af selvstændighed og uafhængighed på de økonomiske og administrative områder, som følger af en sådan ordning, er der gjort rede i betænkning nr. 587, side 48-50, hvorfra følgende skal citeres:

»Hensynet til informations- og ytringsfriheden og den kunstneriske frihed tilsiger, at der gives en radiospredningsvirksomhed en fri og uafhængig stilling i forhold til statsmagten, når det gælder programlægningen og programudførelsen. Herom er der formentlig almindelig enighed.

Vægtige grunde kan imidlertid anføres for at sikre institutionen en udtrakt selvstændighed og uafhængighed også i andre henseender, nemlig med hensyn til dispositioner på de økonomiske og administrative områder.

For det første vil programfriheden kunne begrænses eller endda gøres illusorisk, hvis den ikke modsvares af en betydelig økonomisk og administrativ dispositionsfrihed for institutionens ledelse. Hvis institutionen skal have sine midler ved det offentliges mellemkomst, f. eks. ved at den bemyndiges til at opkræve licensafgifter hos seere og lyttere, følger det af sig selv, at den må respektere den økonomiske ramme, der lægges for virksomheden gennem regeringens eller den lovgivende forsamlings bestemmelse af afgifternes størrelse. Inden for denne ramme bør den imidlertid kunne disponere så frit som muligt, og der bør udvises varsomhed ved fastsættelsen af regler, der til skade for den programmæssige uafhængighed muliggør indgreb eller lægger bånd på dispositionsfriheden.

Argumentet for en vidtgående selvstændighed for radioen af hensyn til informations- og ytrings-

friheden tager i første række sigte på den mulighed, at en regering kunne nære ønske om ad indirekte vej at begrænse denne frihed. For fuld-
stændighedens skyld skal det tilføjes, at der undertiden også har været henvist til, at det i en anspændt udenrigspolitisk situation kunne være lettere for en regering at undgå indgreb over for informations- og ytringsfriheden i radio og TV, hvis radioinstitutionen som helhed fremtræder klart som en fra staten adskilt, selvstændig institution.

For det andet taler arten og karakteren af de opgaver, der skal løses af radio og TV, stærkt imod at lade institutionen være undergivet det komplekse af regler og systemer, som det er nødvendigt at arbejde med inden for den offentlige administration. Radioens virksomhed lader sig ikke sammenligne med nogen anden offentlig virksomhed; den kan bedst sidestilles med den, der udøves af et stort dagblad eller snarere af en bladkoncern, der tilliger udgiver et ugeblad og en række tidsskrifter. Radio og TV kan i én forstand opfattes som et supplement til pressen, men befinder sig samtidig i en stadig konkurrence med denne og andre massemedier.

Skal institutionen kunne klare sig i denne konkurrence og være i stand til at løse sine opgaver, må virksomheden kunne drives efter principper, der ikke i for høj grad adskiller sig fra dem, der er gældende f. eks. inden for pressen. Den bør ikke være hæmmet af lønnings- og ansættelses-systemer, der er indrettet efter den statslige administrations behov, men som efter al sandsynlighed ikke passer for en institution med de særlige radiospredningsopgaver. De mange for statsvirksomhederne gældende mere specielle bestemmelser og reglementer, f. eks. om fremgangsmåden ved indkøb af materiel, om godtgørelse for rejse- og opholdsudgifter ved tjenesterejser o. m. a., bør ikke umiddelbart forlanges anvendt af institutionen, og den bør i økonomisk henseende være udstyret med en sådan autonomi, at den har reel mulighed for at danne sig et forholdsvis sikkert skøn over, hvilke økonomiske midler der står til dens rådighed ikke blot i det nærmest kommende finansår, men over en flerårig periode, således at en effektiv langtidspanlægning muliggøres.«

Til § 7.

Til stk. 1.

I denne bestemmelse fastslås, at Danmarks Radios opgave består i at udsende programmer, som er bestemt til modtagelse af almenheden her i landet. Denne opgave forudsættes at kunne løses såvel ved landsdækkende som ved regional program-

virksomhed. Udtrykket »her i landet« omfatter efter sædvanlig sprogbrug Danmark med undtagelse af Grønland.

De foreslåede bestemmelser om programindholdet kan nærmest opfattes som en præcisering af den gældende radiospredningslovs § 5, stk. 2, hvorefter Danmarks Radios udsendelser skal være »af alsidig, oplysende og kulturel art«. Man har fundet det rimeligt at klargøre, at det alsidighedskrav, der stilles, ikke kan forlanges opfyldt for den enkelte udsendelse, men at kravet gælder for det samlede udbud af udsendelser. Endvidere siges det udtrykkeligt, at underholdning indgår i programvirksomheden på tilsvarende måde som andre programkategorier, ligesom man ved bestemmelsens affattelse har søgt at gøre det klart, at alle synspunkter og holdninger bør kunne komme til orde i Danmarks Radios udsendelser.

Til stk. 2.

I overensstemmelse med radiokommissionens indstilling (jfr. betænkning nr. 592/1970, s. 38–39) forudsættes det, at undervisningsvirksomheden i radio og fjernsyn – særligt voksenundervisningen – skal udbygges væsentligt i forhold til det hidtidige omfang. Det foreslås derfor at skabe udtrykkelig hjemmel for, at Danmarks Radio – ud over varetagelsen af de i stk. 1 nævnte opgaver – kan udøve en egentlig undervisningsvirksomhed. Som foreslået af radiokommissionen bør Danmarks Radio foreløbig i samarbejde med undervisningsministeriet påtage sig opbygningen af en voksenundervisning i radio og fjernsyn; senere kan der tages stilling til, om det vil være hensigtsmæssigt at organisere undervisningen i en institution uden for Danmarks Radio.

Også andre opgaver end undervisningsvirksomheden bør kunne varetages af Danmarks Radio ud over den virksomhed, der omtales i stk. 1. Herved tænkes specielt på en programmæssig betjening af søfarende og andre danske, der har deres gerning uden for landets grænser, men som har bevaret tilknytningen til hjemlandet. Radiokommissionen foreslog i sin betænkning (s. 37) med dette formål for øje en forbedring af Danmarks Radios kortbølgetjeneste. Imidlertid er det af væsentlig betydning, at der tillige åbnes mulighed for distribution af programmer på anden måde end gennem udsendelser, navnlig billedprogrammer (f. eks. de såkaldte videogrammer eller billedkassetter). Sådanne programmer vil kunne distribueres til skibe eller indgå i udenrigstjenestens informations- og oplysningsvirksomhed. De vil endvidere kunne

fordeles til undervisningsvirksomheder her i landet eller eventuelt til private, der er i besiddelse af det nødvendige afspilningsapparat.

Forslaget indebærer en ændring af den gældende radiospredningslovs § 3, stk. 4, hvorefter radiospredningsfondens midler udelukkende skal anvendes til radiospredningens formål. Spørgsmålet om erhvervelsen af de for indspilnings- og distributionsvirksomheden nødvendige rettigheder fra ophavsmænd og andre berøres ikke af forslaget.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 15.

Til § 8.

Bestemmelsen svarer i det væsentlige til den gældende radiospredningslovs § 4, idet der dog stilles forslag om, at Danmarks Radios medarbejdere repræsenteres i radiatorådet med 2 medlemmer. Med denne tilføjelse inoðekommens hensynet til øget demokrati inden for offentlige institutioner.

Der tilsigtes ingen ændring i den hidtidige praksis med hensyn til anerkendelse af lytter- og fjernseerorganisationer. Der henvises til bemærkningerne til den gældende radiospredningslovs § 4, hvori det bl. a. hedder:

»Ministeren har i almindelighed givet anerkendelse på følgende vilkår:

1. at organisationen består af lyttere og (eller) fjernseere, der personligt og direkte erklærer fast kontingent til organisationen.
2. at der i forbindelse med det andragende, som vil være at indsende til ministeriet om anerkendelse i henhold til lovens bestemmelse, fremsendes en af organisationens bestyrelse på tro og love underskrevet erklæring om antallet af kontingentbetalende medlemmer i organisationen, bilagt oplysning om kontingentets størrelse.
3. at der i organisationens love er optaget bestemmelser om
  - a. at der som kontingentbetalende medlemmer kun kan optages lyttere og seere, der betaler den pligtige afgift til radiospredningsfonden eller er fritaget herfor,
  - b. at stemmeretten inden for foreningen kun kan udøves af den, der betaler denne afgift eller er fritaget for at betale afgift, og i statsradiofoniens kartotek er indført som licensbetalende lytter eller fjernseer, samt
  - c. at kontingentbetalende medlemmer, der tilføjede er medlemmer af en anden anerkendt lytter- eller fjernseer-organisation, kun kan udøve stemmeretten gennem én af de foreninger, i hvilke de er medlemmer.»

Til § 9.

Til stk. 1 og 2.

Med disse bestemmelser lovfæstes den praksis, der har udviklet sig på grundlag af den gældende radiospredningslovs § 5, stk. 1 og 2. De knytter sig til den beskrivelse af Danmarks Radios status, der findes i forslaget § 6, og understreger radiatorådets selvstændige stilling. De af radiatorådet truffede afgørelser vil i princippet fortsat kunne påklages til ministeren, medmindre det gælder spørgsmål angående Danmarks Radios programvirksomhed, hvor radiatorådet – som efter hidtidig praksis – træffer endelig administrativ afgørelse. I denne forbindelse henvises dog til bemærkningerne til § 15 og §§ 16–18.

Til stk. 3.

Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 5, stk. 5. Reglen i lovens § 10, hvorefter radiospredningsfondens budget optages som et særligt afsnit på finanslovens § 2, foreslås ophævet. Herved opnås en klargøring af Danmarks Radios forhold til statsvirksomhederne, jfr. nærmere herom i bemærkningerne til § 6. Som anført i disse bemærkninger forudsættes det, at Danmarks Radio i økonomisk henseende udstyres med en sådan autonomi, at institutionen har reel mulighed for at danne sig et forholdsvis sikkert skøn over, hvilke økonomiske midler der står til dens rådighed ikke blot i det nærmest kommende finansår, men over en flerårig periode, således at en effektiv langtidsplanlægning muliggøres.

Der er optaget en ny bestemmelse om, at det af kulturministeren godkendte budget tilsendes folketinget til orientering.

Til stk. 4.

Bestemmelsen træder i stedet for den gældende lovs § 5, stk. 4, første led. Hermed lovfæstes den efter 1. april 1969 gældende ordning, hvorefter Danmarks Radios regnskaber revideres af et af revisionsdepartementerne under økonomi- og budgetministeriet.

Til stk. 5.

Efter bestemmelsen er det i princippet kulturministeren, der varetager den kontrol med oprettelse og nedlæggelse af stillinger, som på det statslige område henhører under økonomi- og budgetministeren. På tilsvarende måde har kulturministeren den endelige afgørelse med hensyn til indholdet af de aftaler, der af Danmarks Radio som selvstændig forhandlingspartner indgås på tjeneste-

mands- og overenskomstområdet om løn- og andre ansættelsesvilkår. For at sikre den størst mulige overensstemmelse mellem Danmarks Radio og statsrådet tænkes den praksis indført, at resultatet af Danmarks Radios forhandlinger med de forskellige interesseorganisationer gennem ministeriet for kulturelle anliggender forelægges for økonomi- og budgetministeriet til udtalelse, ligesom dette ministerium i nødvendigt omfang kan bistå Danmarks Radio under forhandlingerne med organisationerne. Når udtalelsen foreligger, afgiver radiatorådet sin indstilling til kulturministeren, der træffer endelig afgørelse i de omhandlede spørgsmål.

Det anses for hensigtsmæssigt, at der sikres kulturministeren en vis indflydelse på besættelsen af overordnede stillinger ved Danmarks Radio. På tjenestemandsområdet forudsættes den gældende ordning, hvorefter udnævnelse i lønramme 36 og derover foretages af ministeren, bevaret. På overenskomstområdet foreslås ansættelser på tilsvarende lønmæssigt niveau forelagt ministeren til godkendelse. De nærmere bestemmelser herom fastsættes i radiatorådets forretningsorden, herunder regler om ansættelse på begrænset åremål.

Til stk. 6.

Der henvises til den gældende lovs § 5, stk. 6 og § 8, stk. 2.

Til § 10.

Til stk. 1.

Bestemmelsen træder i stedet for den gældende lovs § 6, hvori det hedder, at radiatorådet nedsætter »de nødvendige udvalg«. Efter forslaget foreskrives det kun, at radiatorådet er forpligtet til at nedsætte et forretningsudvalg og et programudvalg. Disse to udvalg spiller en så central rolle i Danmarks Radios organisation, at deres nedsættelse bør have hjemmel i selve loven. Det skønnes unødvendigt at anføre, at radiatorådet også kan nedsætte andre udvalg, hvis dette anses for påkrævet.

Til stk. 2.

Som efter den gældende lov skal de nærmere regler om forretningsudvalgets og programudvalgets sammensætning og kompetence fastsættes i radiatorådets forretningsorden. Det bør klargøres, at forretningsudvalget – og Danmarks Radios driftsledelse – så vidt muligt bør træffe endelig afgørelse i mere rutineprægede sager, således at radiatorådet kan koncentrere sig om spørgsmål af principiel rækkevidde.

Til § 11.

Forslaget kan ses som et led i det påbegyndte arbejde for en øget decentralisering af Danmarks Radios virksomhed. De regionale programråd vil kunne virke rådgivende over for de medarbejdere fra Danmarks Radio, der arbejder i distrikterne, men skal i almindelighed følge Danmarks Radios programvirksomhed med ret til at fremkomme med synspunkter herom over for det centrale programudvalg. Gennem programrådernes formænd sikres den nødvendige kontakt til programudvalget. Ved den nærmere gennemførelse af denne nyordning vil der kunne blive tale om at ophæve eller begrænse den med hjemmel i radiorådets forretningsorden hidtil gældende ordning, hvorefter ministeren for kulturelle anliggender kan tilforordne programudvalget indtil 10 medlemmer med indsigt i kulturlivets forskellige områder.

Det er efter forslaget overladt til det enkelte amtsråd at bestemme størrelsen af programrådet og at fastsætte reglerne om valg af medlemmer til rådet m. v. Rådet vil kunne bestå både af amtsrådsmedlemmer og af personer, hentet uden for amtsrådets kreds. Man har imidlertid forudsat, at der i programrådet bør være en repræsentation for de folkelige og kulturelle organisationer i amtet, og at programrådet også bør have medlemmer, der – uden at repræsentere nogen organisation eller institution – alene er valgt i kraft af rent personlige kvalifikationer.

Programrådene er på den anden side ikke tænkt som store »repræsentantskaber«, og de vil formentlig bedst kunne løse deres opgaver med et medlemstal på mellem 10 og 20.

Til § 13.

Der henvises til den gældende lovs § 8, stk. 1.

Til § 14.

Til stk. 1.

Bestemmelsen træder i stedet for den gældende lovs § 3, stk. 2.

Til stk. 2.

Bestemmelsen træder i stedet for den gældende lovs § 3, stk. 4. og § 5, stk. 3. Da der ved forslagens § 2, stk. 1, er åbnet mulighed for, at Danmarks Radio kan fordele sine programmer ved hjælp af kabelanlæg, og da Danmarks Radio efter forslagens § 7, stk. 2, kan fremstille programmer, der ikke udsendes over sendernet, er fondens betegnelse ændret til »radiofonden«.

Til stk. 3.

Bestemmelsen træder i stedet for den gældende lovs § 5, stk. 4. På baggrund af radiokommissionens indstilling (betænkningen s. 46) indeholder bestemmelsen hjemmel for fuldstændig eller delvis statslig finansiering af de socialt begrundede lempelser af licensafgifterne, jfr. de i de gældende bekendtgørelser om radio- og fjernsynsafgift fastsatte regler om licenslempelser for visse grupper af folke-, invalide- og enkepensionister.

Til § 15.

På baggrund af radiokommissionens indstilling (betænkningens s. 46) er der tilvejebragt hjemmel for fuldstændig eller delvis statslig finansiering af udgifterne ved Danmarks Radios undervisnings- og korbølgevirksomhed. Også Danmarks Radios produktion af programmer til distribution på anden måde end gennem udsendelser bør kunne finansieres af statskassen, specielt undervisningsprogrammer og programmer for søfarende og andre danske i udlandet, jfr. bemærkningerne til § 7, stk. 2. I denne forbindelse tilvejebringes tillige hjemmel for, at den øverste ledelse af programvirksomheden på de pågældende områder og de endelige programmæssige afgørelser eventuelt kan placeres uden for Danmarks Radio (radio-rådet). Bestemmelsen herom, som særlig tager sigte på undervisningsvirksomheden, kan indgå i de vilkår, der ifølge § 15 kan aftales med den minister, hvis forretningsområde berøres af den pågældende del af virksomheden.

*Til kapitel 3. Radionævnet.**Til § 16.*

Klager over Danmarks Radios programvirksomhed behandles under den nuværende ordning af driftsledelsen og evt. af programudvalg og radio-råd. Hvis klageren ikke vil affinde sig med radio-rådets afgørelse, kan han, efter at sagen yderligere har været forelagt for ministeren for kulturelle anliggender, indbringe spørgsmålet for folketingets ombudsmand. Da ministeren ifølge fast praksis ikke griber ind i programspørgsmål vedrørende Danmarks Radio, har der hersket tvivl med hensyn til hans muligheder for at afgive udtalelser i sådanne sager.

I lovforslagets § 9, stk. 2, er det fastslået som et almindeligt princip, at radiorådets beslutninger i sager vedrørende klager over programvirksomheden ikke kan indankes for ministeren.

Meget synes imidlertid at tale for, at der på anden måde åbnes mulighed for en administrativ

efterprøvelse af de afgørelser, der træffes af radio-rådet i sager, der drejer sig om klager over de udsendte programmer. Det kan ikke anses for fuldt tilfredsstillende, at sådanne klager afgøres endeligt af den samme instans, som er ansvarlig for programlægningen. Ved behandlingen i et ankenævn vil der desuden blive mulighed for en mere grundig og indgående bedømmelse og vurdering af klagerne end den, som radiorådet vil være i stand til at give dem.

I enkelte lande er der oprettet ankenævne til behandling af klager fra publikum over radio- og fjernsynsprogrammerne. Således er der i *Sverige* ved radioloven af 30. december 1966 oprettet et radionævn, der har til opgave at overvåge, at Sveriges Radio opfylder radiolovens krav om upartiskhed og saglighed i programvirksomheden, og at denne virksomhed udøves i overensstemmelse med de retningslinier, der er fastlagt i den gældende aftale mellem aktieselskabet Sveriges Radio og staten. Radionævnet, som er uafhængigt af Sveriges Radio, består af 7 medlemmer udnævnt af regeringen. Et af medlemmerne skal have juridisk uddannelse.

Nævnet kan tage spørgsmål vedrørende programmerne op af egen drift, men langt den overvejende del af dets virksomhed består i behandling af klager fra personer, institutioner eller organisationer.

Klagen skal gælde et bestemt program eller en bestemt programserie, der har været udsendt.

Nævnets afgørelse er ikke bindende for Sveriges Radio, men har i praksis haft stor betydning for tilrettelæggelsen af programvirksomheden. Afgørelserne skal – hvis de indeholder kritik af Sveriges Radio, eller radiochefen anser dem for at have principiel betydning – offentliggøres i Sveriges Radios nyhedsudsendelser.

I *England* har British Broadcasting Corporation selv oprettet et programklagenævn, der er trådt i funktion 1. januar 1972.

Nævnet behandler klager fra personer eller organisationer, der anser sig for uretfærdigt eller urimeligt behandlet i forbindelse med et radio- eller fjernsynsprogram eller en programserie. Til uretfærdig eller urimelig behandling henregnes også krænkelse af privatlivets fred og urigtige oplysninger om personer.

Nævnet består af 3 af BBC valgte medlemmer, der alle er fremtrædende jurister.

Det er en forudsætning for nævnets behandling af en klage, at denne først har været behandlet i BBC, og det er desuden et vilkår, at klageren fra-

skriver sig retten til at indbringe sagen for domstolene.

Nævnets afgørelser meddeles BBC, der har forpligtet sig til at offentliggøre dem i en af de af selskabet udgivne publikationer, men nævnet kan desuden pålægge BBC at give meddelelse om afgørelserne i sine udsendelser.

Heller ikke det engelske klagenævns afgørelser er bindende for radioselskabet.

Det kan yderligere nævnes, at spørgsmålet om oprettelse af et ankenævn er under overvejelse i Norge, jfr. den af kirke- og undervisningsdepartementet udgivne betænkning NOU 1972:25.

Efter lovforslagets § 16 oprettes der af ministeren for kulturelle anliggender et ankenævn under betegnelsen *radionævn*.

Nævnets kompetence foreslås begrænset til behandling af klager over et konkret program eller en konkret programserie, og det kan ikke tage stilling f. eks. til klager over programvirksomheden som helhed. Det program, der klages over, skal endvidere have været udsendt i radio eller fjernsyn, og det vil derfor ligge uden for nævnets opgave at udtale sig om berettigelsen af, at et produceret program ikke udsendes.

Som ovenfor anført er det pålagt det svenske radionævn at overvåge, at Sveriges Radio udøver sin eneret i overensstemmelse med de i radioloven stillede krav til programvirksomheden og under iagttagelse af de – ret detaljerede – retningslinier for denne, som indeholdes i aftalen mellem den svenske stat og Sveriges Radio. En så vidtgående kompetence har man ikke anset det for hensigtsmæssigt at tillægge et dansk radionævn, der ikke som det svenske nævn i sin virksomhed ville kunne støtte sig til et detaljeret sæt af lovregler og aftalebestemmelser, som er bindende for radioforetagendet. De opgaver, der er tiltænkt det danske radionævn, vil herefter i hovedsagen svare til dem, som det af BBC oprettede programklagenævn skal løse.

I henhold til de af de nordiske radioorganisationer vedtagne »normer for berigtigelse i nordisk rundradio« skal radioorganisationernes afgørelse i sager, der vedrører fejlagtige oplysninger i programmerne, kunne indankes for et særligt organ, der har til opgave at træffe endelig afgørelse af, hvorvidt berigtigelse i overensstemmelse med normerne skal finde sted. For Danmarks vedkommende er der i overensstemmelse hermed oprettet et særligt berigtigelsesnævn med en højesteretsdommer som formand. Ved oprettelsen af radionævnet forudsættes berigtigelsesnævnet nedlagt og dets opgaver overtaget af nævnet.

F. t. l. om radio- og fjernsynsvirksomhed.

Efter forslaget kan radiorådets afgørelser indbringes for nævnet »af den, afgørelsen vedrører«. Ifølge »normer for berigtigelse i nordisk rundradio« har »den, som er utilfreds med« radioorganisationens beslutning om, at berigtigelse ikke skal finde sted, eller om berigtigelsens indhold, form eller plads, ret til at indanke beslutningen for det særlige berigtigelsesnævn. På baggrund af, at radionævnet skal erstatte berigtigelsesnævnet, jfr. bemærkningerne foran, har man i forslagets § 16, stk. 1, valgt et forholdsvis fleksibelt udtryk for at beskrive, hvem der skal have adgang til at indbringe radiorådets afgørelser for radionævnet. Som anført i straffelovrådets betænkning om ansvaret for radio- og fjernsynsudsendelser (betænkning nr. 487/1968) s. 40, vil det ikke være muligt at fastsætte, at kun den, som er blevet forurettet ved en forkert »realoplysning« (en fejlagtig oplysning om faktiske forhold), skal have ret til at klage ved det særlige organ. Der findes fejlagtige oplysninger af denne art, som bør rettes i samfundets interesse, og i et sådant tilfælde bør enhver kunne fremføre et krav herom.

Som anført er det imidlertid ikke tanken, at radionævnets kompetence skal begrænses til klager over fejlagtige oplysninger om faktiske forhold. For ingen af de nævnte arter af klagesager er det muligt at give en klar afgrænsning af de interesser, som der må tages hensyn til, og det er ikke givet, at afgrænsningen skal ske på samme måde i berigtigelsessager som i andre klagesager. Spørgsmålet må afklares gennem radionævnets praksis.

Klager til nævnet må rettes mod den radioinstitution, der er ansvarlig for programvirksomheden.

Radionævnets afgørelser – bortset fra afgørelser i berigtigelsessager, jfr. § 18 – vil ikke være formelt bindende for Danmarks Radio eller det eventuelle andet programselskab, som klagen har været rettet imod. Dets udtalelser må virke i kraft af den autoritet, som nævnet vil få.

Indbringelsen af en sag for radionævnet eller nævnets afgørelse af klagespørgsmålet skal ikke hindre klageren i at indbringe sagen for domstolene.

Til § 17.

Det må anses for vigtigt, at nævnet kan arbejde hurtigt og effektivt, og det bør derfor ikke være for stort. Efter forslaget skal det bestå af 3 medlemmer, der beskikkes for 4 år ad gangen. Det forudsættes, at medlemmerne skal være personer, der kan betragtes som uafhængige i den givne sammenhæng, og nyder almen tillid. Da der ved

behandlingen af sagerne formentlig ofte vil være behov for at anlægge juridiske vurderinger, foreslås det, at mindst ét af medlemmerne skal opfylde de almindelige betingelser for at kunne udnævnes til landsdommer, jfr. retsplejelovens § 43, stk. 3.

I *stk. 3* er det bestemt, at nærmere regler om nævnets virksomhed skal gives af ministeren for kulturelle anliggender. Der tænkes herved især på bestemmelsen om proceduren ved behandlingen af klagesagerne.

Af *stk. 4* fremgår det, at de for nævnets virksomhed nødvendige midler bevilges på finansloven. Det drejer sig her i første række om udgifterne til det sekretariat, som bør knyttes til nævnet, og som er en forudsætning for, at det kan arbejde effektivt. Det er vanskeligt på forhånd at danne sig et skøn over størrelsen af den årlige udgift, som naturligvis vil være afhængig af antallet og arten af klager. Det anslås imidlertid, at den årlige udgift ikke vil overstige ca. 100.000 kr.

Til § 18.

Som det fremgår af bemærkningerne til § 16, skal radionævnet, for så vidt angår sager om berigtigelse af fejlagtige oplysninger om faktiske forhold, kunne træffe afgørelser, der er bindende for Danmarks Radio, idet nævnet på dette område skal erstatte det berigtigelsesnævn, der er etableret i forbindelse med normerne for berigtigelse i nordisk rundradio. I alle andre typer af sager er nævnets kompetence derimod indskrænket til, at nævnet offentligt kan give udtryk for sin vurdering af det passerede.

Det er en selvfølge, at radionævnet skal underrette klageren og det radioforetagende, hvis program klagen har været rettet imod, om den afgørelse, nævnet træffer. Herudover er der ved § 18, *stk. 2* pålagt nævnet en pligt til at offentliggøre sine udtalelser f. eks. i form af pressemeddelelser.

Desuden foreslås det at give nævnet beføjelse til at pålægge det radioforetagende, som en klage har været rettet imod, at gengive nævnsudtalelsen på den måde og i den form, som nævnet nærmere bestemmer. I almindelighed vil det formentlig ikke være nødvendigt for nævnet at tage denne bestemmelse i anvendelse, men man har fundet det sikrest at skabe mulighed for, at nævnet i særlige tilfælde kan udstede sådanne pålæg.

Det bemærkes, at bestemmelsen i *stk. 2* omfatter både de egentlige afgørelser i berigtigelsessager og nævnets retligt uforbindende udtalelser.

Til § 19.

Da lovforslaget åbner mulighed for, at amtsråd eller kommunalbestyrelser kan opnå tilladelse til at iværksætte radio- og fjernsynsvirksomhed, foreslås det, at radionævnets kompetence til at behandle klagesager også kommer til at omfatte den selvstændige programvirksomhed, der udøves i henhold til tilladelser, givet i medfør af bestemmelserne i lovens § 1, stk. 2, og § 2, stk. 2. Nævnets kompetence er ligeledes udvidet til at gælde afgørelser truffet af andre end radiatorådet i overensstemmelse med en i henhold til § 15 indgået aftale.

*Til kapitel 4. Forskellige bestemmelser.**Til § 20.*

Statsministeren nedsatte i maj 1972 et udvalg med den opgave at undersøge, i hvilket omfang og på hvilken måde programmer fra Danmarks Radio kan sikres bevaret og gjort tilgængelige for forskningen, herunder presseforskningen og den samtidshistoriske forskning. Da det står klart, at udvalget vil anbefale en vis arkivering af programmerne, foreslås det, at der i loven skabes hjemmel for oprettelsen af en institution, der kan forestå en sådan arkivering, og at ministeren for kulturelle anliggender bemyndiges til at fastsætte de nærmere regler for en sådan arkivering i tilfælde af institutionens oprettelse.

Til § 21.

Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 12, idet der dog tillige er optaget en regel, hvorefter indehaveren af et radio- eller fjernsynsapparat har tilmeldingspligt. En tilsvarende bestemmelse findes i kulturministeriets bekendtgørelser om radio- og fjernsynsafgift.

Til § 23.

Straffelovrådet foreslog i sin betænkning om ansvaret for radio- og fjernsynsudsendelser (nr. 487/1968) s. 29 bl. a. følgende ændringer i lovgivningen på det erstatningsretlige område:

a) En bestemmelse, hvorefter Danmarks Radio som hovedregel er erstatningsansvarlig for alle retsstridige, skadegørende handlinger uden hensyn til, om den direkte skadevolder står i et underordningsforhold til institutionen, dog således, at Danmarks Radio ikke bør være ansvarlig for skade forvoldt ved udtalelser af deltagere i offentlige møder eller i forbindelse med aktuelle begivenheder, som transmitteres af Danmarks Radio.

b) En bestemmelse, hvorefter den direkte skadevolders erstatningsansvar både over for skadelidte og i forhold til radioens regreskrav kan ned sættes eller bortfalde, hvis det findes rimeligt under hensyn til udtalelsens eller handlingens beskafenhed, skadevolderens stilling og omstændighederne i øvrigt.

Herudover har straffelovrådet foreslået visse andre ændringer, der bl. a. berører Danmarks Radio, jfr. betænkningen s. 29, punkt 5 og 6. Disse forslag er gennemført som et ændringsforslag til lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov m. m., jfr. § 2 i lov nr. 89 af 29. marts 1972. I fortsættelse heraf er de under a) og b) nævnte ændringer indarbejdet i nærværende lovforslag.

Motiveringen for bestemmelsen i § 23 fremgår af straffelovrådets betænkning s. 24-25 og s. 27, der citeres i det følgende:

ad a): »*Udvidelse af personkredsen, for hvis handlinger Danmarks Radio hæfter.*

Som tidligere beskrevet ifalder Danmarks Radio ifølge gældende ret erstatningsansvar i henhold til grundsetningen i D.L. 3-19-2. Forudsætningen for dette ansvar er, dels at en eller flere faste eller løst engagerede medarbejdere eller andre optrædende har forvoldt trediemand skade ved en adfærd, som pådrager den pågældende ansvar efter dansk rets almindelige erstatningsregler, dels at den eller de pågældende medarbejdere eller optrædende står i et vist underordningsforhold til radioen i henseende til instruktion, anden vejledning eller opsyn.

Som det er fremgået af beskrivelsen af arbejdsgangen i Danmarks Radio vil det imidlertid let kunne give anledning til tvivl, om der i den konkrete sag foreligger et sådant over/underordningsforhold. I denne forbindelse er der også grund til at fremhæve, at det i de tilfælde, hvor de direkte implicerede i en retsstridig udsendelse ikke har stået i noget underordningsforhold, ofte vil kunne volde tvivl, om programlederen selvstændigt har pådraget sig et erstatningsansvar med deraf følgende ansvar for Danmarks Radio ved ikke at have grebet ind over for udsendelsen.

Men selv bortset fra disse tilfælde af bevisvivl, som i sig selv indicerer en skærpelse af ansvaret, vil det efter straffelovrådets opfattelse være en rimelig ordning, at radiofonien i princippet bliver gjort ansvarlig for alle retsstridige, skadegørende udsendelser uden hensyn til, om den direkte ansvarlige står i et underordningsforhold til institutionen. De risikohensyn, som bl. a. ligger til grund for reglen i 3-19-2, virker med en særlig styrke i

forhold til Danmarks Radio, når man tager udsendelsernes skademuligheder og institutionens offentlige status i betragtning, og dette må efter straffelovrådets opfattelse tale for en ansvarsskærpelse som den foreslåede.

Under hensyn til den betydningsfulde rolle, som Danmarks Radio indtager i henseende til nyhedsformidling, ville det dog efter straffelovrådets opfattelse være betænkeligt at gøre institutionen ansvarlig for enhver retsstridig udtalelse, som kan fremkomme i radioen eller fjernsynet i forbindelse med nyhedstjenesten eller formidlingen af aktuelt stof. Man vil derfor foreslå, at der fra den almindelige ansvarsregel bliver gjort den undtagelse, at radioen ikke hæfter for skade forvoldt ved udtalelser af deltagere i offentlige møder, eller i forbindelse med aktuelle begivenheder, som transmitteres af Danmarks Radio. Det er klart, at denne undtagelse fra ansvaret vil kunne give anledning til afgrænsningsvanskeligheder mellem det blotte referat af retsstridige udtalelser og egentlige ansvarspådragende udsendelser; et ganske tilsvarende problem kendes imidlertid allerede inden for presseretten. Også spørgsmålet om, hvad der nærmere skal forstås ved offentlige møder, kan give anledning til tvivl. Et kriterium, der alene bygger på, om der er offentlig adgang til mødet, vil ikke virke tilfredsstillende. Det kan ikke være afgørende, om der er publikum tilstede i salen – eller studiet – hvorfra udsendelsen sker, idet dette i realiteten er ganske uden betydning for graden af offentlighed. Afgørende må derimod være, om det pågældende møde – eller begivenheden – ville have fundet sted under alle omstændigheder, således at radioens udsendelse har karakter af ren nyhedsformidling, eller om mødet eller begivenheden er arrangeret af radioen selv. – Skal undtagelsen gennemføres, kan afgrænsningsvanskeligheder af denne art ikke undgås, men de vil efter straffelovrådets skøn ikke gøre reglen inpracticabel.

Man kunne i den forbindelse rejse det spørgsmål, om Danmarks Radio dog ikke burde være ansvarlig for de transmissioner, som først er optaget på bånd, under hensyn til de muligheder man har for at kontrollere, at der ikke på disse bånd forefindes retsstridige udtalelser. Straffelovrådet vil imidlertid ikke anbefale en sådan særregel, idet den dels kan være vanskelig at praktisere, dels vil kunne forhindre radiofonien i at tage de tekniske hensyn, som normalt ligger til grund for afgørelsen af, om en udsendelse først skal optages på bånd; ansvarsmuligheden kunne i disse tilfælde tænkes at give Danmarks Radio grund til i det væsentlige at udsende direkte transmissio-

ner, selv om dette i øvrigt måtte være uhensigtsmæssigt.«

ad b): »*Lempelsesregler over for den direkte skadevolder.*»

Ved en ny lovgivning om Danmarks Radios erstatningsansvar bør man efter straffelovrådets opfattelse også tage hensyn til de synspunkter, der i den senere tid er blevet fremført med hensyn til lempelsen af de ansattes erstatningsansvar, når arbejdsgiveren hæfter for erstatningen. Der kan her henvises til sølovens § 59 og sømandslovens § 50, stk. 2, og betænkning nr. 352 (1964) om arbejdsgiveres erstatningsansvar for ansattes skadegørende handlinger m. v.

I overensstemmelse med disse synspunkter bør der skabes hjemmel for, at den direkte skadevolders erstatningsansvar både over for skadelidte og i forhold til radiofoniens regreskrav kan nedsættes eller bortfalde, hvis det findes rimeligt under hensyn til udtalelsens eller handlingens beskaffenhed, skadevolderens stilling og omstændighederne i øvrigt. I forbindelse hermed bør det også foreskrives, at erstatning, som skadevolderen har måttet udrede, kan kræves refunderet af Danmarks Radio i det omfang, ansvaret endeligt skal påhvile denne. Administrationen af den anførte lempelsesregel bør i sidste instans henhøre under domstolene.«

Til § 24.

Det anses for hensigtsmæssigt, at der – eventuelt i forbindelse med det i bemærkningerne til § 2, stk. 2, omtalte udvalgsarbejde – skabes mulighed for en vis lokal forsøgsvirksomhed specielt på kabel-TV-området, inden loven træder i kraft. Erfaringerne herved vil kunne være af værdi ved administrationen af bestemmelsen i § 2, stk. 2. Af praktiske grunde tilvejebringes samtidig hjemmel for en lignende forsøgsvirksomhed ved hjælp af radioanlæg, jfr. § 1, stk. 2.

En eventuel tidligere ikrafttræden af de nævnte bestemmelser vil indebære en fravigelse af § 1 i den gældende lov om radiospredning samt af § 1, stk. 1, i lov om fællesantenneanlæg m. v.

Til § 25.

Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 15.

Loven om fællesantenneanlæg m. v., der regulerer adgangen til fordeling af lyd- og billedprogrammer over kabelanlæg (jfr. bemærkningerne til § 2), er ikke sat i kraft for Grønland. Med hjemmel i lov nr. 84 af 11. maj 1897 om telegrafer og telefoner har generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet i en række tilfælde – efter forhand-

ling med ministeriet for Grønland – meddelt lokale foreninger i Grønland tilladelse til fordeling af programmer via kabel. Da spørgsmålet om indførelsen af et statsligt fjernsyn og i det hele om den fremtidige regulering af adgangen til spredning og fordeling af lyd- og billedprogrammer i Grønland for tiden overvejes i et af ministeren for kulturelle anliggender i juli 1971 nedsat udvalg, har man ikke anset det for hensigtsmæssigt ved nærværende lovforslag at foreslå ændringer i de

gældende regler, men forbeholder sig senere at fremkomme med ændringsforslag til bestemmelsen.

Til § 26.

Da den hastige udvikling på det kommunikationstekniske område må antages at fortsætte i de kommende år, foreslås det, at loven optages til revision efter en 5-årig periode.

Bilag 1.

Lovforslagets økonomiske konsekvenser.

Forslaget medfører ikke umiddelbart øgede udgifter for staten, bortset fra udgifterne til *radionævnet*, jfr. kapitel 3. Da det ikke er muligt at vurdere omfanget af radionævnets virksomhed, er det i bemærkningerne til § 17 anførte beløb på *100.000 kr.* årligt rent skønsmæssigt fastsat.

Efter forslaget er der hjemmel til statslig finansiering af visse dele af Danmarks Radios virksomhed, jfr. § 15, samt af indtægts-tabet ved nedsættelse og bortfald af licensafgifterne, jfr. § 14, stk. 3. Der er ikke taget stilling til, på hvilket tidspunkt og i hvilket omfang staten skal overtage de nævnte udgifter. I det følgende anføres de udgiftsbeløb, som Danmarks Radio har beregnet for finansåret 1972-73.

1. *Skoleradio og-TV samt voksenundervisning: ca. 15,3 mill. kr.*

Det bemærkes, at der må påregnes en udvidelse af undervisningsvirksomheden i radio og fjernsyn, jfr. bemærkningerne til § 7, stk. 2.

2. *Kortbølgeradio: ca. 1 mill. kr.*

Der må yderligere påregnes udgifter, dels til en mulig effektivisering af kortbølgevirksomheden, dels — og navnlig — til dækning af omkostningerne ved produktion af programmer, specielt billedprogrammer, der ikke distribueres ved hjælp af udsendelser, jfr. bemærkningerne til § 7, stk. 2.

3. *Licenslempelser: ca. 24,5 mill. kr.*

Det må antagelig forventes, at behovet for licenslempelser vil stige i takt med udbygningen af Danmarks Radios virksomhed.

En eventuel oprettelse af et arkiv til opbevaring af programmer fra Danmarks Radio, jfr. § 20, vil medføre udgifter for statskassen. Det anses ikke for muligt på indværende tidspunkt at skønne over størrelsen af sådanne udgifter.

Lov nr. 215 af 11. juni 1959 om radiospredning, som ændret ved lov nr. 158 af 31. maj 1961 og lov nr. 213 af 4. juni 1965.

§ 1. Danmarks radio er en selvstændig offentlig institution, der har eneret på radiospredning, omfattende såvel radiofoni som fjernsyn.

§ 2. Ministeren for offentlige arbejder bemyndiges til, efter aftale med undervisningsministeren, at oprette og drive de for Danmarks radio fornødne radiofoni- og fjernsynsstationer samt til forskudsvis at afholde de hermed forbundne udgifter. De i så henseende nødvendige beløb bevilges på de årlige finanslove.

§ 3. De til Danmarks radios virksomhed fornødne midler tilvejebringes gennem årlige afgifter for benyttelse af radio- og fjernsynsmotagere.

Stk. 2. Afgifterne fastsættes efter indstilling fra radiorådet af undervisningsministeren med tilslutning fra finansudvalget.

Stk. 3. Afgifterne skal have en sådan størrelse, at der derved bliver dækning for alle Danmarks radios udgifter samt for forrentning og afskrivning af statskassens udlæg i henhold til § 2.

Stk. 4. Afgifterne samles i en fond, der benævnes radiospredningsfonden, og som vil være at anvende udelukkende til radiospredningens formål.

§ 4. Undervisningsministeren nedsætter et radioråd.

Stk. 2. Radiorådet sammensættes på følgende måde:

- a. To medlemmer udpeges direkte af undervisningsministeren.
- b. Et medlem, der skal være radioteknisk kyndig, udpeges af ministeren for offentlige arbejder.
- c. 10 medlemmer udpeges af folketinget som repræsentanter for lyttere og fjernseere.
- d. Hvert af de i finansudvalget repræsenterede partier udpeger 1 medlem.

Stk. 3. De af undervisningsministeren anerkendte lytter- og fjernseerorganisationer eller sammenslutninger af sådanne, der repræsenterer mindst 5.000 kontingent- og licensbetalende medlemmer, og som har bestået i mindst 1 år, har over for folketinget indstillingsret til valg af de i stk. 2 c nævnte 10 radiorådsmedlemmer.

Stk. 4. Anerkendte lytter- og fjernseerorganisationer, der repræsenterer religiøse og nationale mindretal, kan af undervisningsministeren anerkendes som indstillingsberettigede efter stk. 3 uden hensyn til deres medlemstal.

Stk. 5. Undervisningsministeren fastsætter de nærmere betingelser for anerkendelse af lytter- og fjernseerorganisationer.

Stk. 6. Blandt rådets medlemmer udnævner undervisningsministeren formand og næstformand.

Stk. 7. Samtlige udnævnelser gælder for 4 år fra en 1. april.

§ 5. Radiorådet har under ansvar for undervisningsministeren ledelsen af Danmarks radio.

Stk. 2. Rådet fastsætter de almindelige principper, der skal gælde for Danmarks radios virksomhed, og er ansvarligt for, at udsendelserne er af alsidig, kulturel og oplysende art.

Stk. 3. Radiospredningsfonden, jfr. § 3, er undergivet radiorådets bestyrelse.

Stk. 4. Efter indstilling fra radiorådet fastsætter undervisningsministeren bestemmelser om Danmarks radios kasse- og regnskabsvæsen og om opkrævningen af de i medfør af § 3 fastsatte afgifter, herunder de nærmere betingelser for afgiftspligtens indtræden og ophør.

Stk. 5. Radiorådet udarbejder et budget for det kommende finansår over anvendelsen af de midler, der kan antages at stå til rådighed. Budgettet forelægges undervisningsministeren til godkendelse. I driftsåret

må overskridelse af budgettets samlede sum ikke finde sted uden ministerens samtykke.

Stk. 6. Undervisningsministeren udfærdiger den for rådet fornødne forretningsorden.

§ 6. Radiorådet nedsætter de nødvendige udvalg. De nærmere regler om disse udvalgs sammensætning og kompetence fastsættes i radiorådets forretningsorden.

§ 7. Rådets medlemmer lønnes med honorarer, hvis størrelse fastsættes af undervisningsministeren. For deltagelse i råds- og udvalgsmøder ydes der sædvanlige diæter. Udgifter ved nødvendige rejser dækkes efter regning.

§ 8. Danmarks radios daglige drift ledes, bortset fra den i § 9 omhandlede tekniske virksomhed, af en af undervisningsministeren efter indstilling af radiorådet ansat generaldirektør.

Stk. 2. Undervisningsministeren udfærdiger efter indstilling fra radiorådet et løn- ningsreglement og normativ for Danmarks radio.

§ 9. Anlæg og drift af de af Danmarks radio benyttede stationer ledes af generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet.

Stk. 2. Omkostningerne ved dette arbejde, herunder udgifter til forrentning og afskrivning af de i anlæggene bundne kapitaler, dækkes af radiospredningsfonden efter regler, der fastsættes efter forhandling mellem radiorådet og generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet, og godkendes af undervisningsministeren og ministeren for offentlige arbejder.

§ 10. Radiospredningsfondens budget over indtægter og udgifter optages som et særligt afsnit på finanslovens § 2.

§ 11. Et modtagerapparat må ikke benyttes til modtagelse af andre radiomedde-

lelser end radiospredningsstof. Er sådanne radiomeddelelser modtaget, må de ikke udnyttes erhvervsmæssigt eller udbredes.

§ 12. Det påhviler virksomheder, der sælger eller udlejer radio- og fjernsynsmodtagere til forbrugere, at give Danmarks radio oplysning om navn, stilling og adresse på enhver køber eller lejer af sådanne apparater. Samme pligt påhviler auktionsholdere og auktionsledere.

Stk. 2. Meddelelse om de i en måned stedfundne salg eller udlejninger skal afgives inden udgangen af den påfølgende måned.

§ 13. Overtrædelse af de i §§ 11 og 12 fastsatte bestemmelser samt undladelse af at erlægge de i henhold til § 3 fastsatte afgifter straffes med en radiospredningsfonden tilfældende bøde.

§ 14. Med nærværende lovs ikrafttræden bortfalder lov nr. 76 af 21. marts 1930 som ændret ved lov nr. 185 af 30. marts 1946 samt § 27 i lov nr. 43 af 14. marts 1955 om forbrugsbegrænsende foranstaltninger.

Stk. 2. De i nærværende lov indeholdte bestemmelser om nedsættelse af radioråd finder første gang anvendelse for perioden 1. november 1959 til 31. marts 1963.

Stk. 3. Denne lov gælder ikke for Færøerne.

§ 15. Foranstående bestemmelser gælder ikke for Grønland.

Stk. 2. Den danske stat har i Grønland eneret på radiospredning, omfattende såvel radiofoni som fjernsyn.

Stk. 3. Ministeren for Grønland bemyndiges til at fastsætte regler om afgifter for benyttelse af radio- og fjernsynsmodtagere i Grønland, om oplysningspligt for forhandlere af sådanne og om foranstaltninger mod forstyrrelser af radiomodtagning.

Bilag 3.**Lov nr. 413 af 18. december 1968 om fællesantenneanlæg m. v., som ændret ved lov nr. 520 af 8. december 1971.**

§ 1. Fællesantenneanlæg og andre anlæg til fordeling af lyd- eller billedprogrammer til modtagerapparater, lydgendivere eller billedskærme i lokaler, der anvendes til privat beboelse, må kun indrettes og benyttes til fordeling af radiofoni- og fjernsynsprogrammer, som udsendes af Danmarks radio eller af radiospredningsinstitutioner i udlandet.

Stk. 2. Fordeling af programmerne må kun ske uden ændringer og samtidig med, at udsendelserne finder sted.

Stk. 3. Ministeren for kulturelle anliggender kan i særlige tilfælde efter forhandling med radiatorådet tillade, at bestemmelsen i stk. 1 fraviges.

§ 2. Ministeren for offentlige arbejder kan fastsætte regler om den tekniske udførelse af anlæg som nævnt i § 1 og om godkendelse af sådanne anlæg.

§ 3. Anlæg til fordeling af lyd- eller billedprogrammer til modtagerapparater, lydgendivere eller billedskærme i mere end én ejendom må kun indrettes og benyttes efter tilladelse fra ministeren for offentlige arbejder.

§ 4. Ministeren for offentlige arbejder kan fastsætte afgifter for godkendelser efter § 2 og tilladelser efter § 3.

§ 5. Overtrædelse af § 1, stk. 1-2, og § 3 straffes med bøde.

Stk. 2. På samme måde straffes den, som tilsidesætter vilkår for en tilladelse efter § 1, stk. 3, eller efter § 3.

Stk. 3. I forskrifter, som udfærdiges i medfør af loven, kan fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

Stk. 4. Er overtrædelsen begået af et aktieselskab, andelsselskab eller lignende, kan bødeansvar pålægges virksomheden som sådan.

§ 6. Loven træder i kraft den 1. januar 1969.

§ 7. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft i Grønland med de afvigelser, som de særlige grønlandske forhold tilsiger.

§ 8. Forslag om revision af loven fremsættes for folketinget senest i folketingsåret 1972-73.